

EIR

A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata

1) Kihívások a környezeti megfontolások európai szemeszter folyamatába történő integrálása terén

- Az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésén elfogadott, a foglalkoztatást és növekedést célzó **Európa 2020 Stratégia** három fő prioritási területet (innováció és tudásalapú növekedés, fenntartható növekedés, inkluzív növekedés) és öt számszerűsített célkitűzést (foglalkoztatás, oktatás, kutatás-fejlesztés, klíma-energiapolitika, szegénység elleni küzdelem) határoz meg az Unió szintjén. Az Európa 2020 Stratégia végrehajtása a gazdaságpolitikai és költségvetés-politikai koordináció évente ismétlődő ciklusa, az ún. **Európai Szemeszter** keretében történik. A Szemeszter indításaként az Európai Bizottság minden évben Éves Növekedési Jelentésben (Annual Growth Survey) elemzi az EU előtt álló legfontosabb gazdasági feladatokat, és prioritásokat határoz meg a tagállamok számára.
- A **Környezetvédelmi Tanács** 2011 óta számos alkalommal hangsúlyozta, hogy a fenntartható növekedés elérése érdekében váltani kell az erőforrás-hatékony és karbonszegény gazdaság felé, valamint, hogy **további környezetvédelmi és éghajlatváltozási prioritások beépítése szükséges az Európai Szemeszter folyamatába és az Éves Növekedési Jelentésbe**. Az **EU 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programja** (7. EAP) szintén felhívja a tagállamokat és az EU-t annak biztosítására, hogy a környezetvédelmi és éghajlatváltozási szempontok kellőképpen hangsúlyozásra kerüljenek az Európai Szemeszter folyamata során (Szemeszter zöldítése/Greening the European Szemeszter).

2) A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata (EIR), mint az európai szemeszter zöldítésének kiegészítő eszköze

- Az EU mára a környezetvédelem területén kiterjedt és kiforrott szabályrendszerrel rendelkezik. A szabályok végrehajtása terén azonban jelentős nehézségek tapasztalhatók, amint azt a **környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata** (a továbbiakban: EIR - Environmental Implementation Review) keretében a Bizottság is kiemelte¹.
- A jobb szabályalkotás keretében indított két éves **EIR ciklus** kezdeményezésével a Bizottság (a továbbiakban: COM) azt hangsúlyozza, hogy az eredmények javítása érdekében a jobb technikai együttműködés mellett politikai részvételre is szükség van a tagállamokban a környezetpolitika megvalósítása terén megfigyelhető stratégiai és rendszerszintű problémák megoldása érdekében. A 28 EIR országjelentés az egyes tagállamokban és az Európai Unió egészében tapasztalható fő kihívásokat és lehetőségeket írja le a környezetvédelmi

¹ http://ec.europa.eu/environment/eir/country-reports/index_en.htm.

végrehajtás terén. Az országjelentések szerkezete a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program fő prioritásait tükrözi.

- Az EIR és az Európai Szemeszter zöldítése lehetőséget nyújtanak arra, hogy megmutassuk, hogy a környezet része a gazdasági és pénzügyi válság utáni fellendülés irányába mutató megoldásoknak, valamint fordítva is igaz, hogy a makroökonómiai eszközök is szerepet játszhatnak a környezetvédelmi célok elérésében.
- A 2017-es EIR Közlemény előzetes megállapításokat tesz a hiányos végrehajtás lehetőségek kiváltó okairól, melyek a következők:
 - a) a helyi, regionális és nemzeti hatóságok közötti koordináció hatékonyságának elégtelensége;
 - b) adminisztratív kapacitáshiány és elégtelen finanszírozás;
 - c) ismeret- és adat(-okhoz való hozzáférés) hiány(a);
 - d) a megfelelést biztosító mechanizmusok elégtelensége;
 - e) az integráció és a politikai koherencia hiánya.
- A Bizottság **első EIR-csomagját** 2017. február 3-án fogadta el. A **második EIR csomag** 2019. április 4-én jelent meg. A Bizottság Kommunikációja és az EIR országjelentések a következő oldalon érhetők el: http://ec.europa.eu/environment/eir/country-reports/index2_en.htm.
- Az EIR folyamatnak a szemesztertől különböző, de azzal párhuzamos folyamatnak kell lennie, amely magában foglalja az EIR országjelentések elkészítését, a bilaterális egyeztetések lefolytatását a tagországokkal, és a közös problémák beazonosítását és azok megvitatását a Környezetvédelmi Tanácson. A jelenlegi állás szerint a Bizottság két évente fogja elkészíteni az EIR országjelentéseket.
- Az **TAIEX-EIR „Peer to Peer”** eszköze lehetővé teszi a helyes gyakorlatok és szakértelem cseréjét szakértői kiküldetések, tanulmányi látogatások és kisléptékű workshopok segítségével a jobb végrehajtás érdekében. További információk: http://ec.europa.eu/environment/eir/p2p/index_en.htm.

3) A Megfelelésbiztosítási és Irányítási Akcióterv – együttműködés a megfelelés hiányának kiküszöbölése érdekében

- **Egy 2011-es Bizottsági tanulmány becslése alapján a végrehajtás elmaradásának becsült költsége évi 50 milliárd EUR².** A végrehajtás javítása révén komoly eredményeket lehet elérni anélkül, hogy új jogszabályok születnének. A végrehajtás elmaradásának egyik oka a nemzeti, regionális és helyi szintű megfelelésbiztosítás és hatékony irányítás mechanizmusainak gyengesége³. A környezetvédelmi megfelelésbiztosítás nagy globális jelentőséggel bír, és többek között a fenntartható fejlődés céljainak elérése szempontjából is szükséges.

² http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/report_sept2011.pdf

³ „A környezetvédelmi politikák végrehajtásának uniós felülvizsgálata: Közös kihívások és az erőfeszítések egyesítésének lehetőségei a jobb eredmények elérése érdekében”, (COM(2017) 63).

- **2018. január 19-én a Bizottság Közleményt adott ki az „Uniós intézkedések a környezetvédelmi megfelelés és irányítás javítására” címmel** (EU Actions to improve environmental compliance and governance, COM(2018) 10 final). A közlemény az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelés fokozását és a környezetvédelmi irányítás javítását célzó, 9 intézkedést tartalmazó cselekvési tervet tartalmaz. A **környezetvédelmi megfelelésbiztosítás** (compliance assurance) **egy gyűjtőfogalom, amely minden olyan állami hatóságok által alkalmazott beavatkozást magában foglal, melyek a kötelezettek jogszabályoknak való megfelelését teszik lehetővé.** A közlemény kiegészíti az „Uniós jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” című közleményt (2017/C 18/02.), amelyben a Bizottság azt tárgyalta, hogy miként kívánja fokozni általában az uniós jog alkalmazása, végrehajtása és érvényesítése terén tett erőfeszítéseit.
- A cselekvési terv tehát az előkészítő szakaszban azonosított igényeknek megfelelő kilenc **intézkedésből** áll:

Szám	Intézkedés	Ütemezés
1.	A környezetvédelmi megfelelésbiztosítási szakértelem Unió-szerte történő alkalmazásának javítása szakértői értékelések, közös végrehajtási intézkedések, megfelelésbiztosítási látogatások, valamint a TAIXE-EIR Peer2Peer eszköz ⁴ használata révén	2019
2.	A környezetvédelmi felügyelők számára szükséges szakmai készségek és képzési igények azonosítása, valamint a kiválóság előmozdításával és a megfelelésbiztosítási szakemberek képzésével foglalkozó, gyakorlati szakembereket tömörítő szervezetekkel és más szervezetekkel való együttműködés javítása nemzeti és európai szinten	2018
3.	A bevált gyakorlat, valamint a háttér- és referenciaanyagok megosztásának elősegítése, a környezetvédelmi megfelelésbiztosítást szolgáló finanszírozási lehetőségek előmozdítása, valamint egy szélesebb körű környezetvédelmi végrehajtási portál létrehozásának mérlegelése	2019
4.	A környezeti bűncselekmények és a kapcsolódó jogsértések elleni küzdelemre irányuló stratégiákkal kapcsolatban bevált gyakorlatra vonatkozó útmutató dokumentum kidolgozása, különös tekintettel a vadon élő állatokat és növényeket érintő jogsértésekre	2019
5.	Útmutató dokumentum(ok) készítése a környezetvédelmi megfelelésbiztosítás vidéki területeken (a földterületek és a víz vonatkozásában) történő alkalmazása területén bevált gyakorlatról	2019
6.	Technikai iránymutatások kidolgozása az ásványi nyersanyag-kitermelésből származó hulladékot kezelő létesítmények ellenőrzéséhez	2018
7.	A környezetvédelmi panaszok kezelésével és a lakosság szerepvállalásával (például a közösségi tudománnyal) kapcsolatban tagállami szinten bevált gyakorlatra vonatkozó dokumentáció elkészítése, valamint együttműködés a tagállamokkal az uniós	2019

⁴ http://ec.europa.eu/environment/eir/p2p/index_en.htm

Szám	Intézkedés	Ütemezés
	környezetvédelmi jogra vonatkozó hatékony nemzeti panaszkezelési mechanizmusokkal kapcsolatban bevált gyakorlat megosztása érdekében	
8.	A térinformatikai hírszerzés kapacitásának és használatának kiépítése a megfelelésbiztosítás támogatása érdekében, valamint a bevált gyakorlatokra irányuló projektek előmozdítása (pl. Kopernikusz-adatok felhasználásával)	2019
9.	A nemzeti környezetvédelmi megfelelésbiztosítási rendszereknek egy szélesebb körű irányítási értékelési keret részeként történő értékelése, és egyebek mellett a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata keretében rendszeres visszajelzés a tagállamoknak	2019

- Annak érdekében, hogy a cselekvési terv elérje a kívánt eredményeket, a Bizottság az alábbiakat várja a tagállamoktól:
 - segítsék elő hatóságaik részvételét az uniós szintű hálózati együttműködésben;
 - biztosítsák, hogy az azonosított bevált gyakorlatok – különösen a kockázatalapú megközelítésekhez és az átláthatósághoz kapcsolódó bevált gyakorlatok – széles körben elterjedjenek, és hogy az e cselekvési terv keretében kifejlesztett eszközök alkalmazásra kerüljenek;
 - segítsék elő a képzést és a szakemberek készségeinek fejlesztését;
 - biztosítsák a megfelelésbiztosítási feladatokat ellátó hatóságok közötti együttműködés és koordináció megfelelő szintjét;
 - területükön biztosítsák a megfelelésbiztosítás céljaira rendelkezésre álló emberi és pénzügyi erőforrások megfelelő elosztását.
- A cselekvési terv a 2018–2019-re vonatkozó folytatólagos munkaprogram alapját képezi. A program 2019 folyamán – a környezetvédelmi megfelelési és irányítási fórummal folytatott konzultációt követően – felülvizsgálatra kerül, és adott esetben új intézkedésekkel egészül ki.
- A Bizottság 2018 márciusában létrehozott egy szakértői csoportot (a továbbiakban: **környezetvédelmi megfelelési és irányítási fórum**) annak érdekében, hogy ezen keresztül elláthassa a cselekvési terv irányítását, és lehetővé tegye a tagállamok vezető tisztségviselőivel folytatott eszmecserét arról, hogy miként lehetne megfelelési és irányítási szempontból javítani a végrehajtást. A fórum elsősorban a tagállamok és az uniós szintű szakértői hálózatok képviselőiből áll, és meghívásos alapon részt vesznek benne a Tanács, a Parlament, a Régiók Bizottsága és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság képviselői.
- A Bizottság megbízásából 2018-ban készült egy **tanulmány „A környezetvédelmi irányítás értékelése” (Environmental Governance Assessment, EGA)** címmel, mely értékelés a fent említett EIR országtanulmány vonatkozó fejezetének alapját fogja képezni. A tanulmány vizsgálatának fókuszában az átláthatóság, az

elszámoltathatóság, a nyilvánosság részvétele, a jogállamiság, valamint a hatékonyság áll. A tanulmány 2019 első negyedévében jelent meg.

- A fent bemutatott három (Szemeszter zöldítése, EIR, Megfelelésbiztosítás), egymással szorosan összekapcsolódó folyamat magyarországi koordinálásáért az **Agrárminisztérium Környezetfejlesztési és -stratégiai Főosztálya** felel.